

שיל"ת

הלכות הרי"ץ גיאת

ספר

שערי שמה

חלק ראשון

הלכות רבינו יצחק בן רבי יהודה אבן גיאת זצ"ל

הנקראים בשם

מאה שערים

עם מקורות, ביאורים והערות

יצחק ירנן

מהגאון האדיר צדיק ונשגב

רבי יצחק דב הלוי באמבערגער זצ"ל

גאב"ד דק"ק ווירצבורג והגליל

יוצא לאור במהדורה ועריכה מחודשת ברוב פאר והדר

עם הוספות, תיקוני טעויות, ועוד מעלות רבות

כאשר מפורט בהקדמה

ע"י מכון להוצאת ספרים וחקר כתי

על שם החתם סופר

שנת תשנ"ח לפ"ק

פעיה"ק ירושלים תובביא

יד מאה שערים הלכות קדוש יצחק ירנן

ואע"פ שקדש שליח צבור בבית הכנסת חוזר ומקדש בביתו שאין קדוש אלא במקום סעודה דכתיב וקראת לשבת עונג (ישעיה נ"ח) במקום שקראת^ה לשבת יהא עונג. ואפילו מבית לבית ומפנה לפנה בבית אחד חוזר ומקדש כדשמואל דאפילו מארעא לאיגרא אי נמי מפנה לפנה ולא חזי ליה לדוכתיה דקדיש ביה אבל (סדר מילה^ט) כד חמי ליה אינו צריך לחזור ולקדש. ודאמר רב חסדא^ט הא דאמרת שנוי מקום צריך [לברך] לא אמרי אלא מבית לבית אבל מפנה לפנה לא, אלמא מפנה לפנה אינו צריך לחזור ולברך, לברכה בעלמא הוא דאמרינן, אבל לגבי קדוש אפילו מפנה לפנה חוזר ומקדש^י. ואמר מר רב האי סעודה זו עריכת שולחן לפת ולא לדבר אחר. ואמר מר רב שר שלום^י ולקדש בבית ולצאת לחצר ולסעוד שם אם רואה מקומו הראשון מותר כדאמרינן שתי חבורות שהיו אוכלות בבית

שמקדים ז"ל. פה) במקום שקראת. הוצא זה"ג והניאו ז"ל סי' ח"י וכ"כ הרשב"ם דף ק"ף ע"ב שדרש במדרש, ועוד כתב אי נמי סגרא כו' ע"ש. פו) סדר מילה. לא ידענא פירושו וכנראה להדיא טעות המעמיקים יש נכאן. פז) ודאמר ר"ח. פסחים דף ק"א ע"ב. פח) שר שלום. כן הניא גם הטור נסי' רע"ג משמו, ושכולי לקט סי' ח"י מציאו ג"כ נשס ט' הגאונים. פט) ובמסבה אחת. נעשה כמקום אחד וכמסבה ז"ל, וכ"ה נש"ל הנ"ל ופשוט הוא. צ) אמר גאון. נז"י סי' רע"ג כתב כן נשס הג"מ ע"ש, ומכאן ראיה לדבריו מדברי הגאון. צא) והם הכי גבי. כפי הנראה ז"ל והוא הדין גבי. צב) ולמים עד התם. ולמיסעד התם ז"ל. צג) דאי הביא שרגיה. פי' שנכזה הנר באונס. צד) חובה. שנמ דף כ"ה ע"א. צה) כדרב הונא. פסחים דף ק"א ע"א. צו) ודאמר אביי. שס.

אחד בזמן שמקצתן רואין אלו את אלו הרי אלו מצטרפין שכיון שרואין זה את זה נעשו במקום אחד ובמסבה אחת^ט אף כאן כיון שהיושב בחצר רואה את מקומו נעשה כמקום אחד ואינו דומה כמפנה לפנה. ואם אינו רואה את מקומו נעשה כמפנה לפנה ואסור. והכי אמר גאון^צ היכא דקא יתיב בחצר וקא חזי פורתא דנהורא דשרגא דאיכא בביתא ואישתמושי לא משתמש לההיא נהורא אורחא דמלתא דמצוה מן המובחר למיתב לנהורא דשרגא ולקדושי. ואי לא אפשר כגון דאתא הבלא ליתיב בההוא דוכתא וליקדיש כי היכי דקאמר לענין סוכה (סוכה דף כ"ו ע"א) רב שרא לרב אחא ברדלא למגנא לבר ממטללתא משום סירחא (והם הכי^{צא}) (וגם) לגבי נר של שבת אי אפשר ליה למיתב בהדי שרגא ולקדושי ולמים עד התם^{צב} מצוה מן המובחר ואי לא אפשר ליה משום הבלא יתיב בחצר ויקדש וליסעוד סעודתיה. וכל שכן דאי הביא שרגיה^{צג} דאונס גמור דמקדש בלא שרגא וסעיד. כללו של דבר כל שאפשר לו לקדש במקום נר ולסעוד לאורו טפי עדיף מצוה מן המובחר. L

פ

עמוד י"ב

והדלקת נר של שבת חובה^{צד} וטפי מיתבא דעתיה לסעוד ולהתענג ואפילו יש לו ב' בתים וכבה נרו באחד מהם מקדש באותו שנרו דולק וסועד כדרב הונא^{צה} דקדיש ואיתעקרא ליה שרגא ועיילו ליה מאניה לבי גנניה דרכה בריה וקדיש וטעים מידי. אבל אם כבה נרו וליכא נר כל עיקר אי איכא אור כוכבים אי נמי אור הלבנה דמשמש לאורן מקדש לאורן וסועד ואי לא מקדש וסועד מכל מקום דקדוש היום וסעודה בלילי שבת דבר תורה ואי אפשר לסלקן משום דליכא נר^{צז}. ודאמר אביי^{צז} כי הוינא ביה מר כי הוה מקדש אמר לן טעמו מידי דילמא אדאוליתו לבתיכו מיתעקרא לכו שרגא ולא מתקדש לכו ובקדושא דהכא לא נפקיתו דאין קדוש אלא במקום סעודה, הכי אמר רב האי דאין הדבר תלוי בנר אלא בסעודה וכן אמר להם אכלו כאן כשעור מה שיקרא סעודה למען

ציונים: 1) עיין שו"ת הרשב"א חלק ד' סימן רע"ח. 2) עיין שו"ת יביע אומר חלק א' או"ח סימן ט"ו.

רעג פריי רמזי דינים המחדשים המכוארים בזה הסימן
 [דא] המתענה בשבת אם יכול להוציא אחרים ידי קידוש ביום: וטמא היאך
 פוטר בני ביתו: [הא] כוס מילה שהיא בשבת ישקה לתינוק: [ו] אם צריך
 לאכול במקום נר: [ז] קידש על דעת לאכול שם ונמלך לאכול במקום אחר
 או קידש על דעת לאכול במקום אחר
 ונמלך לאכול שם: [ח] אם לא אכל אחר
 קדוש כזית לא יצא ידי קדוש:

רעג א אמר שמואל אין קידוש אלא במקום סעודה. נפרק
 ערבי פסחים (רי"ט דף קא), וכחז הר"ף מאי טעמא
 דכתיב וקראת לשבת עונג במקום שקראת שם מהא עונג ומפורש
 לשם נקוביא דאס קידש במקום אחד ולא אכל כלום אלא הלך למקום
 אחר לאכול לשם אסור לו לאכול עד
 שיחזור ויקדש: ומו"ש וכתב
 רבינו ניסים וכו' ומפרשים
 התוספות וכו'. שם (דף ק ע"ג)
 ד"ה ידי קידוש כתבו כן כדי ליישב
 שלא יחלוק תלמוד שלנו עם
 הירושלמי: ומו"ש בשם רב שר
 שלום. טעמו דמדמי ליה לשמי
 חטורות שהיו אוכלין צמת אחד לעיל
 נסימן קל"ה:

סימן רעג

פריי רמזי דינים המכוארים בזה הסימן

[א] פירוש אין קידוש אלא במקום סעודה ויתבאר עוד בסמך:
 [ד] יכול לקדש לאחרים אע"פ שאינו אוכל עמהם ולא ישעום: אם קידש הוא כבר אם יכול לקדש לאחרים:
 [ה] פירוש אין קידוש אלא במקום סעודה: [ו] קידש בביתו ושמע שכנו אם יצא: [ז] רצה לאכול בחושך
 יכול לקדש בלא נר:

7 [א] אמר שמואל אין קידוש (ב) אלא במקום סעודה וקיימא לן כוותיה. וכתב
 רבינו ניסים דוקא שלא היה דעתו תחלה לאכול במקום אחר אבל אם קידש
 כאן על דעת לאכול במקום אחר שפיר דמי ומפרשין התוספות דבריו (ג) הא
 דמהני תנאה לקדש כאן על דעת לאכול במקום אחר דוקא כששני המקומות
 בבית אחד כגון מחדר לחדר או מאיגרא לארעא אבל מבית לבית לא מהני
 תנאה, ובחדר אחד מפינה לפינה לא שייך שינוי מקום שאפילו אם קידש כדי
 לאכול בפינה זו ונמלך לאכול בפינה אחרת לא הוי שינוי מקום אפילו הוא
 גדול הרבה, ורב שר שלום [ב] כתב [א] כל זמן שרואה מקומו מותר אפילו מבית

[א] אמר שמואל אין קידוש
 אלא במקום סעודה. נריש
 פרק ערבי פסחים (קא). וטעמא
 משום דכתיב (ישעיה נח יג) וקראת
 לשבת עונג במקום קריאה שם תהא
 עונג ואע"ג דרז ורבי יוחנן פליגי
 עליה פסקו הר"ף (כ) והרא"ש (סי
 ה) והתוספות (ק: ד"ה ידי קידוש)
 כוונתיה משום דכמה אמוראי סבירא
 להו כוונתיה וכן פסק הרמב"ם נפרק
 כ"ט (ה"ח): **וכתב** הר"י ניסים
 דוקא ש"א היה דעתו תחלה וכו'
 ומפרשים התוספות דבריו הא
 דמהני תנאה וכו'. שם, וכן כתב
 גם כן הרא"ש (שם א), וטעמא
 משום דנגמרא דידן משמע דאין
 מנאי מועיל לקדש צמת זה על דעת
 לאכול במקום אחר וירושלמי (נרסות
 פ"ו ה"ו) קאמר דמועיל ולפיכך חילקו
 דגמרא דידן מיירי צמת לבית
 ומשום הכי לא מהני תנאה אכל

ירושלמי מיירי כששני המקומות צמת אחד אכל הר"ן (כ. סוד"ה סור) כתב דלא נהירא דכיון דלענין קידוש אע"פ ששני המקומות צמת
 אחד דינס כשני צמים אין לחלק צמיהם אלא ודאי דירושלמי פליגא ואנן כגמרא דידן נקטינן: **ובחדר** אחד מפינה לפינה לא שייך שינוי
 מקום וכו'. שם תהא דאמר שמואל אין קידוש אלא במקום סעודה סבור מינה הני מילי מביא לבית אכל ממקום למקום נחד ביתא לא
 אמר ליה רב ענן זימנין סגיאלין הוה קאימנא קמיה דשמואל ונחית מאגרא לארעא והדר מקדש וכתב הרא"ש (שם) ואפילו מאגרא לארעא
 הוה מקדש והוא הדין מחדר לחדר אכל מפינה לפינה צמת אחד אפילו טרקלין גדולים אינו לריך לברך והכי אמרינן בשמעתין דמפינה לפינה
 לא חשיב שינוי מקום וכן כתבו התוספות (קא. ד"ה אכל), וכן הם [א] דברי הרמב"ם נפרק כ"ט (שם), והר"ף (כ). גורם אכל מפינה לפינה
 לא אמר ליה רב ענן זימנין סגיאלין וכו' ואפילו מאגרא לארעא הוה מקדש ופירש הר"ן (שם) מפינה לפינה נחד ביתא לא, וכתב עוד ואפילו
 מאגרא לארעא הוה מקדש, ואע"ג דליכא למיפשט מהא מפינה לפינה אפילו הכי כיון דמצינן לבית לאו דוקא אלמא אין הקציעות תלוי צמת
 אלא במקום סעודה ומעשה אפילו מפינה לפינה, והרב המגיד אע"פ שהיה גורם מפינה לפינה ישנן הגירסא לשיטת הרמב"ם שפסק כדברי
 התוספות והרא"ש דאס קידש ביום זו אוכל ביום שנייה. ולענין הלכה כיון שהרמב"ם והרא"ש מסכימין בך הכי נקטינן וכל שכן שהתוספות
 קובעין כן וגם כי דברי הר"ף אפשר להתפרש כן וכמו שפירש הרב המגיד אותה גירסא כדעת הרמב"ם (א): **7** ודברי רב שר שלום שכתב
 רבינו מהק"א אפילו במבית לחצר אם רואה את מקומו. כן כתב הרב המגיד נפרק כ"ט (ה"ח) שם הגאונים (ספר העתים סי' קמז, ר"ף

דרכי משה

רעג (א) ובמרדכי פרק ערבי פסחים (לה). דמבית לסוכה הוה כמפינה לפינה. וז"ל הר"י מולין (שורת מהר"ל החדשות סי' לב) דאפילו
 באותו מקום שקידש אם אין דעתו לאכול שם לאלתר מיקרי שלא במקום סעודה אן ואין לחלק בין זמן קצר לזמן ארוך, אבל אם
 היה דעתו לאכול שם מיד אפילו שהה בדרך זמן גדול ג' עד שמגיע לשם חשוב במקום סעודה, ואפילו בטרקלין גדולים חשוב מפינה
 לפינה במקום סעודה עכ"ל:

פרישה **דרישה**
רעג (ב) אלא במקום סעודה. טעמא מדכתיב וקראת לשבת עונג **רעג** [א] כל זמן שרואה מקומו פוטר וכו'. ומדמי לשתי חבורות
 במקום קריאה שם מהא עונג: (ג) הא דמהני תנאה וכו'.
 שנגמרא דידן משמע דלא מהני תנאה וירושלמי אימא דמועיל תנאי וכדי
 שלא יפלו אהדי חילקו כהכי:

ב וראיתי כתוב על שם הגאונים מי שקידש לאנשי ביתו וכיון פירוש דכשלא קידש כלל מתחלה וכל אצל אנשים אחרים ודאי מקדש להם ומוציא את עלמנו וגם את האחרים ושותה להם כוס יין שחייב עליו ברכה אחרונה דהיינו רביעית והווי ליה קידוש במקום סעודה כמ"ס הגאונים שהביא רבינו בסמוך ואח"כ חזר לביטול ומקדש לאנשי ביתו שאינן יודעין לקדש וגם יכול לטעום עמהם אבל אם מתחלה קידש לאנשי ביתו שאינם יודעים לקדש וגם הוא יוצא עמהם ידי חובת קידוש אם אח"כ בא אצל אנשים אחרים שיוודעים לקדש אינו מקדש להם דספירא להו דהא דלמר צפרק ראוהו צ"ד (ר"ה כט ע"א) דכל הברכות אע"פ שיצא מוציא חוץ מברכת הנהנין הני מילי

להוציא את שאינו בקי אבל לא להוציא את הבקי ולא היה צריך לומר מי שקידש לאנשי ביתו אלא היה ליה לומר בסתם מי שקידש וכל אצל אנשים אחרים, והא דנקט לאנשי ביתו אינו אלא לאורוי דיוקא דאם קידש תחלה לעלמו או גם לאנשים אחרים ואחר כך בא לאנשי ביתו מקדש להם כיון שאינם יודעים וכדפירשמי, ולפי שנתחלת הדעת לא היו מוציאים כן דברי הגאונים האלו תמה עליהם רבינו למה לא יחזור ויקדש להוציא אנשים אחרים ידי חובת קידוש הלא כל הברכות אע"פ שיצא מוציא וכו' ואח"כ כתב וזה"ל (מולקטים) [חילקין] וכו' כלומר דהשחא איכא נמי לפרש דברי הגאונים הללו שגם הם כיונו כדברי הרב לחלק צדק דבזה מתיישב הא דכתבו מי שקידש לאנשי ביתו ולא כתבו קחם מי שקידש וכו' וכדפירשמי:

גאית ה"י קידוש ע"י ו' וגם הר"ן (שם) כתב מיהו איכא למאן דלמר דהני מילי היכא ללא חזי ליה דוכחא דקדיש ביה אבל חזי ליה דוכחא דקדיש ביה לא צריך ומדמו לשמי חטורות שהיו אוכלות צבית אחד ה' דמתן צפרק ג' שאלו (ברכות ג.) דמומנין כאלהם:

[ד"א] יבול אדם לקדש לאחריים וכו'. כן כתב הר"ש צ"ח פרק ערבי פסחים (ס"ה) וכתב להכי משמע מדאמרין התם למקדשין צבית הכנסת להוציא אורחין ידי חובתם ומסתמא אחד מני העיר מקדש להם: וכו' דאע"ג דבברכת היין אינו יבול להוציא אחרים וכו' עד אע"פ שאינו נהנה. פשוט סוף פרק ראוהו צ"ד דין (ר"ה כט:), ומיהו כתב המרדכי צפרק ערבי פסחים

(לה). דקידוש דשחרית אינו יכול להוציא אחרים אם הוא מתענה כיון שאינו מצריך אלא ברכת הנהנין לבד, אבל רבינו ירוחם כתב בח"א (סו). שאע"פ שאינו מצריך אלא ברכת הנהנין כיון דמשום דמלוה לקדש הוא מצריך מוציא את האחרים ה' וכיוצא בזה כתב רבינו נסימן חפ"ד שנחלקו הפוסקים לענין אם יכול להוציא אחרים מברכת צורא פרי האדמה דטובל ראשון אע"פ שאינו טועם עמהם ודעת הר"ש (פרק ע"פ ס"ו) לו שיכול להוציא וכן נראה מדברי הר"י (שם סו:). והכי נקטינן (ב): וכו' וצריך לזוהר שלא יטעום עמהם וכו'. נתבאר נסימן רס"ט גבי המקדש צבית הכנסת אקור לו לטעום שכן כתב הר"ש צפרק ערבי פסחים (ס"ה) וכן כתב רבינו ירוחם בח"א (שם) והגהות צפרק כ"ט (ה"ח אות מ), והמרדכי צפרק ערבי פסחים (שם) כתב שמור"ם אומר והר"ש שגם השר מקוץ מחיר: וכו' ומה

שכתב בהגהות (מ"מיויות) פרק כ"ט (דפוס קושטא ה"ח) וז"ל וזוהר בני אדם שעושים קידוש לאלמנות צביתם וחורין לאכול צביתם, האלמנות יוצאות והם אינם יוצאים לכך נהגו לשמות צבית האלמנות עכ"ל צריך לומר דמייירי צביתם להם יין צביתם ולפי שמונה מדברי סופרים לקדש על היין שותים כוס יין צבית האלמנות כי היכי דיהא שם מקום סעודה וכדברי הגאונים שכתב רבינו בסמוך שאם שחה כוס יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש וגומר סעודתו במקום אחר, ויותר נכון להגיה לכך נהגו שלא לשמות צבית האלמנות וכן הוא בסמ"ק (ס"י רפא הגהות הר"פ): כתב המרדכי צפרק צ' דמגילה (ס"י משנה) שנשאל ה"ר טוביה איך כגי נהור סוטר צנו וצני צמו מקידוש לרבי יהודה דלמר (צ"ק סו.) קומא פטור מן המלכות והשיב לתת טעם לדבר דאפילו לרבי יהודה שפיר מוציא אחרים ידי חובתן ט:

דרכי משה

(ב) וצ"ח לעיל (סוף) סימן קס"ז דלבני ביתו בכל ענין שרי ו:

פרישה
(ג) יבול אדם לקדש לאחריים וכו'. והא ראייה שאמרו שאחד מני העיר מקדש צבית הכנסת להוציא האורחים ידי חובתם: (ד) בקידוש היום דמי ויבול וכו'. וכתב רבינו ירוחם אפילו צביתם יכול להוציא אחרים אפילו אם הוא מתענה אע"פ שאינו מצריך אלא צורא פרי הגפן שהוא ברכת הנהנין אפילו הכי מותר כיון דמשום דמלוה הוא לקדש הוא מצריך וכו'. והא ה' דלמרינן בכל הברכות אף שיצא מוציא הני מילי דוקא את שאינו בקי:

מכל מקום כיון שאינו אלא ברכת הנהנין אסור להוציא בה אחרים כשהוא לא נהנה ממנו וכמ"ס המרדכי ובית יוסף הביאו כאן וגם שם דסבירא ליה דאקידוש דיון דאינו מברך אלא בורא פרי הגפן. שהוא ברכת הנהנין אינו מברך להוציא אחרים ולפי זה צריך לומר דלרבינו ירוחם שכתב בית יוסף בשמו כיון ושם דמוציא אף בורא פרי הגפן דיום השבת הוא הדין דמוציא גם כן בברכת הפת דשבת ז', והא דכתב בית יוסף שם דאינו מוציא צריך לומר שכתב כן דוקא לדעת המרדכי ואחר כך הביא שם וז"ל אבל רבינו ירוחם כתב וכו' וקאי גם אשלפני פניו וק"ל:

דרישה
(ב) דאע"ג דבברכת היין אינו יבול להוציא אחרים וכו'. עיין לעיל בסוף סימן (קפ"ז) [קס"ז] שכתב ב"י (ד"ה ופשט) ומשמע דאפילו בשבת שהוא חייב לאכול פת לא יברך לו חבירו ברכת המוציא אם אין המברך אוכל ממנו וכו' עד אלא ברכת היין דקידוש וברכת המוציא דמצה וכו', אפשר לומר דמה שכתב ברכת היין דקידוש ר"ל ברכת היין דקידוש לילה דכיון דמברך גם ברכת קידוש והוא הדין גבי ברכת המוציא דמצה דמברך גם ברכת על אכילת מצה משום הכי שרי לברך אע"פ שהוא אינו טועם ושוחה כלל מה שאין כן ברכה על הפת אף שהיא חובה

מכל מקום כיון שאינו אלא ברכת הנהנין אסור להוציא בה אחרים כשהוא לא נהנה ממנו וכמ"ס המרדכי ובית יוסף הביאו כאן וגם שם דסבירא ליה דאקידוש דיון דאינו מברך אלא בורא פרי הגפן. שהוא ברכת הנהנין אינו מברך להוציא אחרים ולפי זה צריך לומר דלרבינו ירוחם שכתב בית יוסף בשמו כיון ושם דמוציא אף בורא פרי הגפן דיום השבת הוא הדין דמוציא גם כן בברכת הפת דשבת ז', והא דכתב בית יוסף שם דאינו מוציא צריך לומר שכתב כן דוקא לדעת המרדכי ואחר כך הביא שם וז"ל אבל רבינו ירוחם כתב וכו' וקאי גם אשלפני פניו וק"ל:

לא עיין כאן בעמוד, וגם בשו"ע בזה"ע סימן ס"ב [סעיף ט];
ב ובגון שנכנסו. מדעת הרב נ"י שם מינה דפירא ליה
לדפילו ציית אחד אם לא נכנסו על דעת להטריף אין מטטרפין,
שלשה שאכלו לאחד שינו, וכמו
הא. והף לפי מה שכתב סימן קצ"ג
סעיף ב' דלא צייתו קציעות בחלת
הסעודה, מכל מקום צייתו שיהיו
קצועים בשלקן אחד בסוף
הסעודה, והכא כל חצורה היא צפי
עצמה, לכן אין מטטרפין אלא ח"כ
נכנסו לכן. וכן כתב הב"ח [ד"ה
שמן] י"ד דלא כמו שכתב הרב
נ"י [ד"ה וכתב]. ולכאורה הראשונה
צריך לומר כיון שיש בכל חצורה
זימון מטטרפין אע"פ שאין קציעות
יחד, כן נראה לי: ג מפתן
הבית. דהוא רואה אלו ואלו, והוי
ליה כמקמתן רואין זה את זה:
ד ברבית זימון. אבל נפוסקים
ובתוספות [ברכות ג, ב ד"ה שמש]
משמע דלרביס לשמוע כל ברכת
המזון, וכמו שכתבתי סימן קצ"ג
סעיף א' [פ"ק דן]: ה בביאור.
וכמו שכתב סימן קצ"ט סעיף ו' [בהגה] ועיין סימן קצ"ח:
קצו בכתב הרב נ"י [ד"ה כתב הרמ"ם] דהוא הדין בגול חטים

ציונות צ"מ"א
קצו (ד) (דברי עצמו) ו"י
סוד"ה וכמו. וסימן קצ
סוד"ה ומ"ו: ו

עשרת וקנים

קצו א] ואם יש שיש בו,
פירוש, אפילו אין רואה
אלו את אלו [לפי סוף פ' ה].
ואע"פ שכתב רבינו [השו"ע]
לעיל בסימן קצ"ג [סעיף ג]
הפירוש ליה להראי' ש
[ברכות פ"ו סימן א] דאציג
דלא ביכו ברכת המוציא
ביתר נקבעו לזימון, ואפשר
דיש לחלק בין צירוף
דחבורה אחד לצירוף דשני
חבורות [נ"י ד"ה וכתב]:
קצו א] אף על פי שאינו
בו, מזה שמענו דאילו
שאין מפרשין חלת האור
מטובין, אע"פ שאינו אלא
מירבון, אין זימון ביניהם
[הרשב"א ברכות מה, ב ד"ה
מתן כנס הראשון]:

הגהות והערות

קצו א] תוקן ע"פ
רבות משמן ומקור חיים.
וב"ה נ"י. ומתהדות
פולק תקמ"ה הוטב בסיון
"זה" וטעות הוא:
ג] תוקן מתהדות אבי"ד
מ"פ:
ג] וכן הצינו מקור חיים
ושירי לקט. ועיין רמב"א,
ובעי' ק':
ד] עיין ב"ה ד"ה שם,
ובפרישה אות ב':
ה] עיין סימן ל"ה סוף
ט"ו: [צידן ט"א]
ו] עיין מג"א סימן קצ
סעיף ד':
ז] בא לתקן טעמה
דהתפארת חג שכתוב
סוף י"ו:
ח] תוקן כ"פ דמתק
אליפות:

לא עיין כאן בעמוד, וגם בשו"ע בזה"ע סימן ס"ב [סעיף ט];
ב ובגון שנכנסו. מדעת הרב נ"י שם מינה דפירא ליה
לדפילו ציית אחד אם לא נכנסו על דעת להטריף אין מטטרפין,
שלשה שאכלו לאחד שינו, וכמו
הא. והף לפי מה שכתב סימן קצ"ג
סעיף ב' דלא צייתו קציעות בחלת
הסעודה, מכל מקום צייתו שיהיו
קצועים בשלקן אחד בסוף
הסעודה, והכא כל חצורה היא צפי
עצמה, לכן אין מטטרפין אלא ח"כ
נכנסו לכן. וכן כתב הב"ח [ד"ה
שמן] י"ד דלא כמו שכתב הרב
נ"י [ד"ה וכתב]. ולכאורה הראשונה
צריך לומר כיון שיש בכל חצורה
זימון מטטרפין אע"פ שאין קציעות
יחד, כן נראה לי: ג מפתן
הבית. דהוא רואה אלו ואלו, והוי
ליה כמקמתן רואין זה את זה:
ד ברבית זימון. אבל נפוסקים
ובתוספות [ברכות ג, ב ד"ה שמש]
משמע דלרביס לשמוע כל ברכת
המזון, וכמו שכתבתי סימן קצ"ג
סעיף א' [פ"ק דן]: ה בביאור.
וכמו שכתב סימן קצ"ט סעיף ו' [בהגה] ועיין סימן קצ"ח:
קצו בכתב הרב נ"י [ד"ה כתב הרמ"ם] דהוא הדין בגול חטים

טעות סופר בדבריו (דפוס). וה"כ דבריו כאן בשו"ע נמי מתפרשים כן, והוא פירוש רחוק, דרבינו הטור נקט בחצו חתמה גם ציית אחד ועל כולם כתב התנאי שיכנסו חתילה כו'. ונראה לענ"ד דאין צריך לזה כלל דלא קשה מידי, דהא אמרינן סימן קצ"ג דאין צריך (הכניסו) [כניסה] ב חתלה אלא חת"כ גי וצאלו אח"כ ביחד, היינו שאכלו נמקום אחד, אע"פ שאכלו כל אחד מכדור מכל מקום סמוכים הם זה לזה כדרך אוכלים בחצורה אחת, אע"פ שהם מתחלקים לשתי חצורות מכל מקום צעלם המקום הם סמוכים. אבל כאן מיירי שכל חצורה יושבת נמקום אחד כגון מלאכה לפניה, וזהו אמרינן לעיל [סעיף ג בהגה] שאין חיוב זימון בזה אלא במשום הדרת מלך, כמו שכתב נ"י סוף סימן קצ"ג בשם מלאכה כבוד כו'. וכאן מיירי מחיוב זימון ביחד, כגון אם אין שלשה נמקום אחד או לענין צירוף עשרה, בזה צייתו אפילו צייתו צייתו נכנסו חתילה כו'. והיינו אפילו ביושבים סמוכים זה לזה, אבל גדולי המפרשים סבירא ליה בסמוכים אין צריך או חל עליהם חיוב הצירוף אע"פ שאינם סמוכים נמקום אחד. וזהו צעלמו כונת הראש"א שכתב שמחלקן זמנה הירושלמי משמע דצייתו הציבה לזימון מדאצטרך נכנסו חתילה כו', והיינו אפילו ביושבים סמוכים זה לזה, אבל גדולי המפרשים סבירא ליה בסמוכים אין צריך זימון כלל אפילו בצולל כל אחד מכדור כדלעיל, וכאן דאצטרך נכנסו חתילה כו' היינו צאינן סמוכים אלא מפניה לפניה, ואז אין להם צירוף אלא צעלמו חתילה על דעת הצירוף, כן נראה לענ"ד צדור: (ב) שאם רשות הרבים מפסקת ב'. נראה דלאו דוקא רשות הרבים ממש שהוא רחב י"ו חמות, אלא אפילו שניל היחיד מפסיק ביניהם, כדמתן ריש פאה [פ"ג משנה א] ומייתי לה בחוקת הנחיים [בגא בתרא] דף נ"ה [ע"ה]. דזה מפסיק בין הרשויות לפאה ולשבת, וא"כ הוא הדין נמי כאן, דהד טעמא הוא עם רשות הרבים: (ג) בשום ענין. נראה דיש ענין שאין רשות הרבים מפסיק, דהיינו מה שכתב הטור בשם הרא"ש [בב"ב משנה א] ומייתי לה בחוקת הנחיים: שנתחלקו לחצורות שכולן חשבות כאחת אפילו אין השמש מזרפן, כיון שאוכלין ממעודה שחקנו לחופה, דבזה אין הדבר חלוי ברשויות כלל, ומשום הכי כשמציא בשו"ע בזה"ע סימן (ס"א) [סב] [סוף יא] דין זה, לא זכר שם לחלק מעינין הפסק רשות הרבים:

ברך אהם למהריק"ש

קצו א] ובי"ד [ד"ה כתב הרמ"ם] חזק דעת הרמב"ם מהירושלמי [מלה פ"א הלכה ה] במלה גזולה אסור

אחד לשתייהן הוא מצרפן נ"י (א) ב [א] ובגון שנכנסו
מתחלה על דעת להצטרף (ב) יחד: (ג) ויש מי שאומר
(ב) שאם (ג) רשות הרבים מפסקת בין שני הבתים
אינם מצטרפים (ג) בשום ענין: L
ב [ג] א] אבלו מקצתן בבית ומקצתן חוץ לבית אם
המבדק יושב על ג מפתן הבית הוא מצרפן:
ג [ד] כל היבא שמצטרפות שתי חבורות צריך
שישמעו שתייהן דברי המבדק ד ברבית ד זימון
ה [ה] בביאור: הגה [ו] ואלו ברכת המזון יצרך כל אחד
לעצמו אבל אם ירלו שהמזון יוציא כולם לרביס ששמעו כל
ברכת המזון דכלא זה לא יצאו כלל:

סימון קצו

מי שאכל דבר אסור אם מצטרף לזמון. ובו ד' סעיפים:
א [א] אכל דבר אסור כ"א [א] אף על פי שאינו

ובגון שנכנסו מתחלה לרף, לא קאי אלא לצירוף שני בתים ע"י
ראייה או ע"י צירוף ממש, אבל בשתי חצורות ציית אחד אע"פ
שלא נכנסו חתלה על דעת להטריף יחד, מטטרפין. וכן נראה
משפטי הירושלמי, עכ"ל (הגהתי במקצת דבריו, כי נראה שיש
ובגון שנכנסו מתחלה לרף, לא קאי אלא לצירוף שני בתים ע"י
ראייה או ע"י צירוף ממש, אבל בשתי חצורות ציית אחד אע"פ
שלא נכנסו חתלה על דעת להטריף יחד, מטטרפין. וכן נראה
משפטי הירושלמי, עכ"ל (הגהתי במקצת דבריו, כי נראה שיש
ובגון שנכנסו מתחלה לרף, לא קאי אלא לצירוף שני בתים ע"י
ראייה או ע"י צירוף ממש, אבל בשתי חצורות ציית אחד אע"פ
שלא נכנסו חתלה על דעת להטריף יחד, מטטרפין. וכן נראה
משפטי הירושלמי, עכ"ל (הגהתי במקצת דבריו, כי נראה שיש

ברך אהם למהריק"ש

קצו א] ובי"ד [ד"ה כתב הרמ"ם] חזק דעת הרמב"ם מהירושלמי [מלה פ"א הלכה ה] במלה גזולה אסור

אחד לשתייהן הוא מצרפן נ"י (א) ב [א] ובגון שנכנסו
מתחלה על דעת להצטרף (ב) יחד: (ג) ויש מי שאומר
(ב) שאם (ג) רשות הרבים מפסקת בין שני הבתים
אינם מצטרפים (ג) בשום ענין: L
ב [ג] א] אבלו מקצתן בבית ומקצתן חוץ לבית אם
המבדק יושב על ג מפתן הבית הוא מצרפן:
ג [ד] כל היבא שמצטרפות שתי חבורות צריך
שישמעו שתייהן דברי המבדק ד ברבית ד זימון
ה [ה] בביאור: הגה [ו] ואלו ברכת המזון יצרך כל אחד
לעצמו אבל אם ירלו שהמזון יוציא כולם לרביס ששמעו כל
ברכת המזון דכלא זה לא יצאו כלל:

ברך אהם למהריק"ש

קצו א] ובי"ד [ד"ה כתב הרמ"ם] חזק דעת הרמב"ם מהירושלמי [מלה פ"א הלכה ה] במלה גזולה אסור

(הכרס) שם
: ה' והוא
זוטלמי (כדמס ס"ו)
אלה ס':
והוא שלל היה
ו מתחלה לקר
ב"ד (כדמס ד' ה')
דלקמן סעיף ג'.

נונים רמ"א

תוספות (פסחים)
נ ד"ה סוף (כדמס ורשב"ם)
קב א ד"ה היג מילין
א"ש (שם פ"י סוף ו'
[פ"ו סימן ה'] ומרדכי
ערבי פסחים (להג'
י' ה') ספיקא (פסח)
← ואור זרוע (ח"א סימן
קמ"ו):

נהרות והערות

שם הנהרות חמ"ד
ה' ואלוץ חמ"ה חמ"ה:
עין סימן ק"ע (ספיק
(ג"ח ב"א)

שחוק ופירוש פירוש דחוק בהגהת סמ"ק (פימן קנא ח"ה טו.) ולי
נראה שדברי הסמ"ק כפשוטו, שהג"ה קאי על מה שכתב בסמ"ק
והניח מקלח אין לר"ך זכרה, וקאמר שהג"ה דזה קאי לכל מילי,
אפילו בדברים שאין טעוין זכרה במקומן, דאלו בדברים שטעוין

זכרה במקומן אפילו לא הניח אין
לר"ך זכרה, כן הוא ברור. וכן
משמע בגמרא (פסחים קא, טו.) דלוי
סלקא דעמך דפשוט הוא לר"כ
חסדא אין חילוק בין הניח ללא
הניח, כמו שכתב הב"ח, א"כ למה
ליה להמקשן להוכיח מדקחתי
(עיקרו) [ועקרו] ונדחקו בפירוש
[הגמרא] הר"ן (שם ד"ה מיפיד)
והרמב"ן [מלחמות ס' ב, א], הוי ליה
להקשות מדמחלק בין הניח ללא
הניח קשיא לרב חסדא, אלא על
כרחק גס לרב חסדא יש חילוק,
כמו שכתב רמ"א מסמ"ק (שם)

ואור זרוע (ח"א סימן קמ"ו): ד בבית אחד. פירוש, נהדר אחד,
עין סוף סעיף א' בהג"ה: דה צריך צדדך. כיון שאינו רואה
מקומו הראשון, ועיין סעיף ג'. ונראה לי אם הוא נהדר אחד,
אע"פ שיש מקום גבוה צלמנע כגון אחורי התורה, שאינו רואה
מקומו הראשון, אין לר"ך לברך, כיון שמוקף מחילות חשיב הכל
אחד, עיין ב"י (ד"ה גמלין): ל דברים שצריכין. ואו אפילו
הלך למקום אחר בתוך הסעודה ושם יין או מים, (א"י לר"ך
לברך, דלקצעה קמא דער (ב"י ד"ה וכתב, שם תוספות פסחים קא,
נ ד"ה אלא):

לר"ך לברך, והיינו בכל גווני. (א"ע"ג דפשוט טפי בפירות שלר"ך
לברך מצפת דרישא, מכל מקום אמר לשון וכן, כיון שאלו חייב
אפילו בהניח: (ד) בפנה בו' אינו צריך לחזור ולברך. מלשון
לחזור משמע לכאורה שאוכל בפניה האחרת ג"כ, ואו אין לר"ך
לחזור לכאן לברך אלא מצד פניה

האחרת שם. וזה אינו, דא"כ אפילו
מדת לבת אין לר"ך לחזור למקום
הראשון כיון שאוכל במקום השני
ג"כ, כמו שכתוב בסעיף ד'. אלא
כאן מיייר שלא אכל בפעם השנית
אלא חזר לפניה הראשונה לחזור
סעודה, אין לר"ך לחזור לברכה
המוון ולברך שנית המוילא. והלשון
קצח מונמס, דהיה לו לכתוב אין
לר"ך זכרה למפרע: (ה) ויש
ח"א ק"ב. הוא שיעת התוספות
והרא"ש, שחולקים בחרמי, וכמו
שכתבתי (ס"ק פ"ו). על כן כתב (ח"א)

בכל מה שכתוב בסמ"ק זה: (ו) ודווקא ש"א הניח בו'. תמוה
הוא, כיון דקיימא לן כרב חסדא עכשיו ממילא אין חילוק בזה,
כמו שכתבתי לעיל (ס"ק פ"ו) דבפירות אפילו בהניח חייב לברך וכתב
אפילו לא הניח אין לר"ך לברך. ונראה שהג"ה זו מן הסמ"ק (פסח)
קנא: שהעתיק ב"י (ד"ה כתב עת) וז"ל, חנורה שהיו יושבים מסובים
ועקרו רגליהם ללכת, כשהניחו מקלח חברים אין טעוים זכרה לא
למפרע זכרה המון ולא המוילא. אפילו בדברים שאינם טעוים
זכרה לאחריהם במקומן, דאלו בדברים הטעוים אפילו הניחו נמי,
דשינוי מקום אין לר"ך לברך לפניהם בדברים הטעוים כו', עכ"ל.
ודבריו תמוהים, דהא הסוגיא משמע דבדברים שאינם טעוים,
דהיינו פירות, אין חילוק בין הניח או לא, וכמו שכתבתי לעיל. ומלבד זה כתב ב"י דאין הדברים של הסמ"ק מכוונים, דכתב לא
למפרע זכרה המון, משמע דאירי בפת, ואח"כ העמידם בדברים שאינם טעוים זכרה במקומם, עכ"ל. ועוד תמוה מאד, שכתב
תחלה אפילו בדברים שאינם טעוים, משמע שעכ"פ מיייר גם בדברים הטעוים, אלא שלענין רבותא אמר אפילו באינם טעוים, וזה
קוטר מה שכתב חמ"כ. ונראה לי דהסרוך חיצה אחת יש שם, דהיינו מינת הניח, וההצעה כך היא, דמה שכתב הסמ"ק עד אפילו,
הוא לשונו מן הפנים. ומן אפילו ואלו, הוא הגהת סמ"ק (ח"א טו.) שהוא רבינו פרץ. דהפנים סבירא ליה כרב ששה, ועל כן כתב
מנאי דהניח לענין פת. ובהג"ה חולק על הפנים, וכתב שלא קיימא לן כך, אלא אפילו הניח בדברים שאינם טעוים לאחריהם במקומם
דאלו בו' ור"ל, דלא קיימא לן כרב ששה אלא כרב חסדא, ומאוס הכי באינם טעוים אפילו הניח לר"ך זכרה, ונטעוים אפילו לא
הניח אין לר"ך זכרה. כלל העולה, שאליבא שטת התוספות והרא"ש, לא איכפת לן כלל בהניח או לא. ובסמ"ג (פסח ב' ק"ב א) יש ג"כ
חילוק דהניח, (ו) וכתב בסמ"ק (ס"ק י') פירשו. על כן אין מקום לדברי רמ"א בזה לחלק בין הניח או לא, אלא בין טעוים לאין
טעוים:

ערך להם למהרי"ק

א"ב. לכתלה מבין קודם שיבקר במקומו: א"ב. עין (פסח להם) סימן קפ"ד (פסח ט'): הל"ך לנקיט בתוך סעודה והוא יחיד נראה לי שהוא חלי במחלקת בין טעו
מחדר לחזר ואולי לא חשיב שני והד"ס הדעת כיון דלא שני מלאו היא ופי' כן אפילו למחריס כששינה מקומו מחדר לחזר מה לא יחריס לברך וכן ראו לכהו:

ביאור הגר"א

הגהות רעק"א

[ח"א] והבשנה (מקומן) בפנה כו'. וכמו שאמר רב חסדא שם. ורב חסדא דרמי
בפירות מירד, כמו שכתוב שם והו יתיב כו': [ט] א"ב ב"ר. ירושלמי (ברכות
פ"ו הלכה ט). והביאו תוספות (פסחים) שם ד"ה אלא כו': [י] והה"ו ויש ח"א ק"ב
כו'. פמה שכתוב שם בחולין ק"ו (ע"כ) השמש מברך כו', ולא הצריכו זכרה למפרע. ועיין ריש סימן קע"ט ואם אמר כו'. אבל הר"ף (פסחים ב' ב) סובר דקאי
בויסח הדעת, אבל לא בשינוי מקום. ועוד הביאו תוספות (פסחים קא, ב ד"ה כהון) ראייה פמה שכתוב (פסחים) וכשתחזיק טעוין כו'. ואם איתא, פשיטא
אלא דהכי קאמר, לכתחילה קודם שיצאו צריכין, שמא ישחו כו'. וכמו שכתוב למטה (בבבא). מכל מקום לכתחלה כו'. ועיין תוספות שם ד"ה כשהו, ובחולין
פ"ו ב' (תוספות) ד"ה אסור: [יא] ודווקא כו' או כו'. כרב חסדא, דתניא כוותיה (שם ק"ב א), רשב"ם (שם ד"ה היג תניא) ותוספות (שם ק"ב א), כן ד"ה אלא, ורא"ש
שם פ"י סימן ו' ושאר פוסקים. וצריך לומר דר"ף (שם ב' ב) לא גרס להאי תניא כוותיה. וכתב (נהג) ודוקא כו', וכן דעת הרמב"ם (ברכות ה' ד) רש"י ע"ל
שכתב וכן אם היו כו', משמע שחן שוין, וכן כתב סמ"ק (פימן קנא) דלא כב"י (ד"ה וכתב) שכתב דברברים שאין טעוין זכרה במקומן אין חילוק בין והו
או לא, כיון דדבר שאין לו קצח הוא, וליחא, דאיכא למה ליה לגפרא קא, בן לר"ך מרקחני עקרו רגליהן מכלל כו':

שלחן ערוך

מכבוד קדושת אדונינו מורינו ורבינו הגדול

הגאון האלהי החסיד המפורסם

אור עולם מופת הדור

נור ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא

מוה' שניאור זלמן נבג"מ

הוצאה חדשה מסודרת מחדש ומתוקנת

ירושלים ת"ו תשנ"ג

רעג שיהיה הקידוש במקום סעודה וכו' סעיפים:

א שמואל
 ב פסחים ק"א א'
 ב תוס' שם דף ק'
 ע"ב ד"ה ידי
 ג רב הונא ק"א
 שם
 ד שאילתות
 ו"ד
 ה ב"י ס"ה זה
 מהא דא"ל רבה
 לאביי
 ו רב תחליפא
 שם
 ז תוס' דף ק'
 ע"ב בשם רב
 נסים גאון
 ח שם מן
 הירושלמי
 ט טור בשם רב
 שר שלום מגיד
 משנה פכ"ט
 ה"ח בשם
 הגאונים
 י מ"א סק"ג
 כ רמב"ם שם
 תוס' ד"ה ש' ערבו
 פסחים סימן ה'
 מגיד משנה
 ל מ"א סק"א
 מ ר"ן לגרסת
 הר"ף
 נ מרדכי
 ס מ"א סק"ב

א אין קידוש אלא במקום סעודה שאם קידש בבית זה ואכל בבית אחר בין שהיה דעתו מתחלה לאכול בבית האחר בין שקידש על דעת לאכול בבית זה ואח"כ נמלך לאכול בבית אחר לא יצא ידי חובתו בקידוש הראשון וצריך לחזור ולקדש קודם שיאכל בבית האחר בין בקידוש של לילה ובין בקידוש של יום שנאמר וקראת לשבת עונג ודרשו חכמים במקום עונג סעודת שבת שם תהא קריאת הקידוש ואין צריך לומר שאם קידש ולא סעד אחריו כלל שלא יצא ידי חובת קידוש:

ב ואפילו בבית אחד מחדר לחדר שקידש בחדר אחד על דעת לאכול בחדר זה ואח"כ נמלך לאכול בחדר אחר וכן מבית לעליה או מעליה לבית צריך לחזור ולקדש במה דברים אמורים בנמלך אבל אם כשקידש היה דעתו לאכול בחדר אחר אין צריך לחזור ולקדש אם שני החדרים הם בבית אחד וכן מבית לעליה או מעליה לבית (ומכל מקום לכתחלה טוב שלא לעשות כן שיש חולקים על זה) אבל מבית לבית או מבית לחצר אינו מועיל מה שהיה בדעתו מתחלה על כך וצריך לחזור ולקדש כמו שנתבאר ומכל מקום אם בשעת אכילתו שם יכול הוא לראות משם את מקומו שקידש בו אפילו דרך חלון ואפילו מקצת מקומו יש אומרים שזה נקרא קידוש במקום סעודה ששני מקומות אלו כמקום אחד לענין קידוש כמו שהן במקום אחד לענין צירוף לזימון כמ"ש בס"י קצ"ה (סעיף א') ויש לסמוך על דבריהם בשעת הדחק:

ג מפנה לפנה בבית אחד שקידש בזוית זו על דעת לאכול כאן ואח"כ נמלך לאכול בזוית אחרת באותו בית ואותו חדר ואפילו הוא טרקלין גדול אין צריך לחזור ולקדש שכל החדר נחשב מקום אחד ומכל מקום לכתחלה טוב שלא לעשות כן שיש חולקים על זה:

ד וסוכה שהיא בתוך הבית אף על פי שמחיצות הסוכה מפסיקות בין הלל הסוכה לחלל הבית אינה כחדר בפני עצמו כיון שאין מחיצות עשויות לתשמיש אלא לשם מצות סוכה ולפיכך אם קידש בבית ואחר כך נמלך לאכול בסוכה או להפך אין צריך לחזור ולקדש שהרי זה כמו מפנה לפנה אבל אם מחיצות הבית מפסיקות בין חלל הבית לחלל הסוכה אף על פי שפתח הבית פתוח לסוכה הרי זה כמחדר לחדר (ואם אין קונטרס אחרון

מבאר נהדיף דלקידוש קאי שאינו יודעם לקדש אבל כיון שיכול לומר הקידוש נכשילם יכול גם כן לנרץ טורא פרי הגפן וא"ל דשאני הכא שאי אפשר שהם יאחזו הכוס ויברכו טורא פרי הגפן ויחזירוהו לקדש עליו לפי שכל דבר הטעון כוס היינו שטעון לנרץ עליו טורא פרי הגפן כדמשמע בנ"מ חס לבי ס"י קס"ח דזה אינו דאין כוס של ברכה חלוי כלל בברכת טורא פרי הגפן שהרי המקדש באמצע סעודתו אינו מברך טורא פרי הגפן כמ"ש ס"י רע"א וכן ברכת המזון לא היה רב אשי מברך טורא פרי הגפן על הכוס כדליתא בפרק ערבי פסחים ושאני זמן שאין שם טעימה כלל ואם לא יברך על היין אין כאן היכר כלל שמנרץ על היין ועוד יש לומר בענין אחר ואף שיהיה עכ"פ סגרת המג"א סתירה מכל נד דאם תמני לומר כמ"ש החכם לבי א"כ הו' דבברכת המזון סגי בטעימת אחר כמבאר בס"י ק"ס"ה היינו שהמנרץ יברך טורא פרי הגפן וישתו האחרים אף על פי שידעו בטעמם לנרץ ואף אם תמני לומר שגם בס"י רע"ג צריך שלא יהיו יודעים גם ברכת טורא פרי הגפן אין משם ראיה לכאן ד"ל הכא כיון שהוא חייב בקידוש ואי אפשר לו לנאח ידי חובתו בלא טעימה כמ"ש האחרונים בסוף סימן רע"א אם כן כשאחר טועם ומוציאו ידי חובתו למה לא יוכל הוא לנרץ על אותה טעימה שהיא גם כן נכשילו דבשלמא מי שילא כבר ידי חובתו שאינו מחוייב בדבר אלא מדין ערבות לכן כיון שהחייב בעצמו יכול לפטור חובו בעצמו אין להערב לפוטרו מה שאין כן כאן שהוא חייב בעצמו בטעימה זו לנרץ מהערבות בעד חברו הטועם ואף שהוא אינו חייב אלא בטעימה ולא בהנרצה כשאינו טועם מכל מקום כיון שהוא חייב לטעום אם כן כשאחר טועם ונעשה כאלו הוא טועם ואי אפשר לחברו לטעום בלא ברכה אם כן הנרצה שחברו נרץ לנרץ הוא מחוייב בה מחמת עצמו כמו שמחוייב בה מדין ערבות מחמת שאי אפשר לחברו לטעום בלא ברכה כדפרש"י שהרי בהנרצה עצמה אין בה דין ערבות אלא מחמת הטעימה והוא הדין לענין חובו מחמת עצמו גם כן שכיון שאי אפשר לחברו לפטרו מחובו בלא ברכה אם כן יכול הוא לנרץ אע"פ שחברו יודע ולא הנריכו שיברך חברו בעצמו אלא כשאין לו כוס לנרץ בברכה חברו רק מחמת ערבות בלבד ואף גם זאת אינה חובה גמורה כי רבים חולקים עיין ב"י ס"י תקל"ד בשם המרדכי והר"ן והגהות אשר"י וכן כתב רמ"א ס"ה וכן כתב הפרי חדש:

(14) סעיף ד' (15) ק"ג ע"ב (16) סעיף ד' (17) סעיף א'

אין הסוכה סמוכה
 ה צריך לאכול ב
 יצא ידי חובתו
 כמה דברים אמור
 בדעתו לאכול מיד
 לחזור ולקדש כשה
 אבל אם יצא בינתי
 עד לאחר זמן ק וא
 ו יכול אדם לקו
 במקום סעודה כי
 שהוא אינו יוצא י
 שהוא אינו צריך
 יודעים לקדש בעצ
 קידוש זה שאסור
 פרי הגפן שבקידוש
 אע"פ שאינו יודעי
 של היום וכן ברכו
 ז הורו הגאונים
 שם כל סעודתו
 עליהם בורא מיני
 במקום סעודה ויכ
 צריך לברך על הכו
 במקום סעודה הרי
 ח' אבל אם אכל
 קידוש במקום
 ט' יש אומרים ש
 הצריכו סעודה
 דבריהם לעת הצו
 ישתה גדול רביעיה
 אפשר טוב שישתו
 י' אם קידש בתוך
 מיד באותו מקו
 אחר אין בכך כלו
 לכתחלה יכול אדנ
 ואין
 י"א מי שביתו
 בבית הכנסת
 אורחים השוכתיב

הלכות שבת רעג

קבט

19

אין הסוכה סמוכה לבית אלא אויר החצר מפסיק ביניהם הרי זה כמבית לבית או מבית לחצר: (לחצר) L

ה פ צריך לאכול במקום הקידוש לאלתר אחר הקידוש אבל אם לא אכל עד לאחר זמן לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולקדש קודם שיאכל ואין חילוק בין זמן קצר לזמן ארוך במה דברים אמורים כשמתחלה כשקידש לא היה בדעתו לאכול מיד פ אבל אם היה בדעתו לאכול מיד אלא שאירעו אונס שלא אכל עד לאחר זמן יצא ידי חובתו ואינו צריך לחזור ולקדש כשאוכל במקום הקידוש והוא שלא יצא ממקום זה משקידש עד שיאכל אבל אם יצא בינתיים צריך לחזור ולקדש ו ואם מתחלה כשקידש היה בדעתו שלא לאכול עד לאחר זמן ק ואפילו היה בדעתו ג"כ שלא יאכל בבית זה אלא בבית אחר ואח"כ נמלך ואכל מיד במקום הקידוש אינו צריך לחזור ולקדש:

ן ר יכול אדם לקדש לאחרים אע"פ שאינו אוכל עמהם ואין בזה משום קידוש שלא במקום סעודה כיון שלהשומעים היוצאים ידי חובתן הוא מקום סעודה ומכל מקום כיון שהוא אינו יוצא ידי חובתו בקידוש זה וכן אם כבר קידש לעצמו במקום סעודתו כיון שהוא אינו צריך לקידוש זה אין לו לקדש לאחרים לכתחלה פ אלא אם כן הם אינם יודעים לקדש בעצמם וכשעדיין לא קידש לעצמו צריך ליזהר שלא יטעום כלום מכוס של קידוש זה שאסור לו לטעום עד שיקדש במקום סעודתו ו ואע"כ יכול לברך להם בורא פרי הגפן שבקידוש זה אף על פי שברכת הנהנין אין מי שאינו נהנה יכול להוציא אחרים אע"פ שאינם יודעים לברך מכל מקום ברכת בורא פרי הגפן של קידוש בין של לילה בין של יום וכן ברכת המוציא כשמקדש על הפת אינן דומות לשאר ברכת הנהנין הואיל והן חובה וכמו שנתבאר בס"ד קס"ז (סעיף כ"ג):

ז הורו הגאונים שזה שאמרו חכמים אין קידוש אלא במקום סעודה אין צריך שיגמורו שם כל סעודתו אלא אפילו אם אכל כזית או אפילו כזית מחמשת המינים שמברכים עליהם בורא מיני מזונות או ששתה רביעית יין ו מלבד כוס הקידוש יוצא בזה ידי קידוש במקום סעודה ויכול לאכול אח"כ הסעודה במקום אחר בין מיד בין לאחר זמן ו ואינו צריך לברך על הכוס קודם אותה סעודה בין בלילה בין ביום שכיון שכבר יצא ידי קידוש במקום סעודה הרי סעודה זו האחרת דומה לסעודה שלישית של שבת שאין צריך לברך על הכוס לפניה:

ח א אבל אם אכל פירות אפילו הרבה וכן אם שתה שאר משקים אע"פ שהם חמור מדינה אינו יוצא ידי קידוש במקום סעודה לפי שהיין סועד הלב וחמשת המינים נקראים מזון לכך הם ראויים להקרא עליהם שם סעודה משא"כ בשאר משקים ופירות:

ט ו יש אומרים שאפילו שתה רביעית יין מכוס הקידוש יוצא בזה ידי קידוש במקום סעודה ולא הצריכו סעודה במקום קידוש אלא כשלא שתה רביעית שלמה אלא רוב רביעית ויש לסמוך על דבריהם לעת הצורך כגון בקידוש שבבית הכנסת או מילה ואין שם קטן להשקותו מכוס של ברכה ישתה גדול רביעית שלמה ויתכוין לצאת ידי חובתו כמו שנתבאר בס"ד רס"ט (סעיף ג') (ומכל מקום אם אפשר טוב שישתה עוד רביעית שלמה מלבד רוב רביעית שיוצא בו ידי חובת קידוש כדי לצאת לדברי הכל):

י א אם קידש בתוך ביתו ושמע שכנו הקידוש ממנו כשהוא בתוך בית שלו ושלחנו ערוך לפניו לאכול מיד באותו מקום יוצא בו ידי חובתו שהרי הוא שומע במקום סעודתו ואע"פ שהמקדש הוא במקום אחר אין בכך כלום והוא שיתכוין המקדש להוציא ידי חובתו ויתכוין הוא לצאת בשמיעה זו ו אפילו לכתחלה יכול אדם לקדש בביתו כדי שישמעו שכניו ויצאו ידי חובתן ואפילו אם הוא אינו אוכל עדיין ואינו יוצא בקידוש זה אלא שמקדש בשביל שכניו שאינם יודעים לקדש:

יא מי שביתו סמוך לבית הכנסת ושמע הקידוש בתוך ביתו מהשליח ציבור שמקדש בבית הכנסת אף על פי שמתכוין לצאת בו לא יצא לפי שבזמן הזה שאין לנו אורחים השובתים אצל בית הכנסת אין השליח ציבור מתכוין כלל להוציא שום אדם בקידוש זה

ע אגור סימן
שפ"ז בשם
מהר"ל
פ מ"א סק"ה
מעובדא דרב
הונא דלעיל
צ ב"י ט"ז ס"ק
ב' מן הגמרא
ק מ"א סק"ו
ר הרא"ש
ערבי פסחים
ס"ה ה'
ש טור בשם
בה"ג
ת רב (אס")
[אש"] ר"ה
כ"ט ב'
א רבינו ירוחם
ב"י מדברי
הטור סימן
הפ"ד
ב ט"ז סק"ב
ג כ"ב הטור
בשם
ד לבוש כ"ח
ט"ז סק"ד
ה מ"א סק"ט
ו טור מ"א
ז סק"י
ז משמעות
רמ"א ס"ח אבן
העור
ח סמ"ק הג"מ
פכ"ט טור
ט מ"א סק"ג
מן התוספות
המצוין לעיל
ס"ה
סעיף א'
י ב"י

דעתו
לאכול
בבית
דרשו
קידוש
אח"כ
במה
לחזור
מקום
אינו
מקום
חלון
ז אלו
קצ"ה
לאכול
לקדש
ולקיים
הלל
שמיש
בסוכה
ין חלל
(ואם
יין
ואני סכא
צרי הגפן
ישו מנרן
ישו ושאני
ת סג"א
פדן טרף
טרף פרי
מן רע"א
כמו שאינו
יב בעלמו
הוא חייב
גמייב זה
דין פרטת
הוא לנכך
זינה מונה
דס:

בעוהש"ת

ספר

מ"ל מלאכות

חלק שלישי

הלכות מבוארים, על שאר הלכות שבת
נאמרים, אוהב ד' שערי ציון בשערים, אשר
הלכותיה תלויות כהררים, מדברי ש"ס
ראשונים ואחרונים, ועד השולחן ערוך ונושאי
כליו מחוברים, ואתו עמו דעת גדולי האחרונים,
בהלכתא רבתא לשבתא

בעור השי"ת החונן לאדם דעת

חיים קלמן גוטמאן

ברוקלין נוא יארק יצ"ו

שנת תש"ס לפ"ק

אחר הסעודה ודאי חשיבי בזה כקבע על היין, ואם יצא בנתיים והפסיק בדרך עראי וחזר למקומו לא חשיבי שינוי מקום, ואם כן על כרחך מה שכתב השו"ע התניא כאן (סי' רע"ג) דכל שיצא ממקומו אפי' חזר למקומו לא הוי קידוש במקום סעודה, הוא דוקא באופן שכתב הביאור הלכה דגם נשתחה והפסיק ואחר זה חזר למקומו, אבל כל שיצא בדרך עראי ולא נשתחה וחזר למקומו לא הוי שינוי מקום כלל.

שוב הראוני במנחת פיתים שכבר כתב בדבריו דלפי שיטת שו"ע התניא (בסי' קע"ח) הנ"ל, על כרחך צריך לומר דהאי דינא דסי' רע"ג לענין קידוש במקום סעודה, אה"נ לא חשיבי הפסק אלא בהפסיק ושהה.

דיעתו מתחלה לכך

76 (1) **התוס'** (פסחים דף ק' ע"ב ד"ה ידי) כתבו להשוות דברי הירושלמי (נרכות פ"ו סי"ו) דמבואר שם דמועיל תנאי לאכול במקום אחר עם ש"ס דידן דמשמע דאינו מועיל, דהכל תליא בדעתו מתחלה, דאם קידוש מתחלה על דעת כן שיסעוד סעודתו בחדר האחר, אז גם מחדר לחדר או מקומה עליונה לתחתונה דמבואר בגמ' פסחים הנ"ל דחשיבי שינוי מקום, עכ"פ מועיל דעתו לזה דכה"ג לא חשיבי שינוי מקום. אולם הר"ן שם חולק וס"ל דש"ס דידן אין מחלק בזה אלא דאפי' היה דעתו מתחלה לכך חשיבי שינוי מקום ומסיק דאנן כגמרא דידן נקטינן ע"ש.

ולדינא הובא דעת התוס' בשו"ע (סי' רע"ג סעיף א') בשם יש אומרים דמהני דעתו מחדר לחדר. אולם בשו"ע התניא (סעיף ז' נמוסג) כתב דלכתחלה טוב שלא לעשות כן כיון שיש חולקים, ואף דלענין שינוי מקום בברכה (בסי' קע"ח) לא הביא כלל דעת

המחמירים, על כרחך צריך לומר דכאן גבי קידוש במקום סעודה חמיר טפי וכמו שביאר הר"ן הנ"ל בשינוי מפניה לפינה, דיש מחמירים יותר בקידוש במקום סעודה.

מבית לבית - מבית לחצר

ז **אולם** סיימו בתוס' פסחים שם דאינו מועיל דעת רק כשמשנה מקומו מחדר לחדר בבית אחד, אבל כל שמשנה מקום הקידוש למקום הסעודה מבית לבית, והיינו שאינם תחת גג אחד הוי שינוי מקום וצריך לחזור ולקדש, וממילא הוא הדין מבית לחצר גם כן לא יועיל דעתו, וכן הוא בהדיא בשו"ע התניא (סעיף ז'), וכ"ה בסי' קע"ח לענין ברכה.

רואה מקומו

77 (ח) **כתב** הטור (סי' רע"ג) בשם רב שר שלום דאפי' שינה מקומו מבית לחצר או מבית לבית אם רואה מקומו לא הוי שינוי מקום, וכן הוא בר"ן שם, ומדמה דין זה למה שמצינו (נרכות דף נ' ע"א, טו"ע סי' קל"ה ספי' א') לענין זימון ב' חבורות שהיו אוכלין בבית אחד דמצטרפין לזימון כל שמקצתן רואין אלו את אלו ע"כ. ובמג"א (סק"ג) הוסיף דלפי זה סגי אפילו ברואה רק דרך חלון וכן סגי ברואה מקצת מקומו כמו בזימון.

והנה יש להוכיח דצריך עכ"פ לראות מקצת מקום 'שיבתו' ולא סגי ברואה מקצת החדר שקידש בתוכו, דהרי מבואר במג"א סי' קע"ח (סק"ה) דכל שאוכל בחדר אחד אע"פ שיש מקום גבוה באמצע חדר ובא לאכול אחריו כגון אחורי התנור שאינו יכול לראות משם מקומו הראשון, אין זה שינוי מקום כיון שמוקף מחיצות הרי הכל אחד ע"כ. והרי שם ודאי ברואה מקצת החדר שהתחיל לאכול בו ואפי"ה בזה ששינה מקומו לאחורי התנור תו

לא חשיבי רואה מי מחיצות והוי חדר חשיבי שינוי מקום

הפסק

ט **ומצינו** עוד חונו סעודה, בפועל, רק ששהה להסעודה במקומו קידוש במקום סעודה שמוכא ברמ"א (ס"ט סק"ה) אין צריך לח רק כשמצטרפין ב' דמתחלה על דעת כן להסעודה ולא היה וגם שבפועל עשה כן מה בין הקידוש ל' היתה מחמת אונס ע אבל כל שהיה בדעו תיכף אחריו רק שא (אפי' ברצון), או להי שלא לאכול תיכף ו הקידוש למעשה ל: הסעודה, יצא בזה סעודה, וביותר מזה שלא לאכול הסעודו היה עושה כמחשבו קידוש, מכל מקום או הסעודה, יצא, ואין כל ש

ופשוט דכל דינים ובין בהפסק שיה מן היין כדי ע במקום סעודה, כמו בשו"ע סעיף ה', אבי כבר יצא ידי חובו

מסוכה לבית או לחצר

(י) הרמ"א (סעיף ה') הביא קולת המרדכי שכתב דמבית לסוכה או מסוכה לבית נהיינו סוכה שמחיצות הסוכה הוא בתוך הבית, חשיבי כמפינה לפינה, ועל כן אף שלא היה דעתו מתחלה לכך לא חשיבי שינוי, והסברא בזה, דכיון דמחיצות הסוכה אינם קבועים רק לצורך הסוכה, כל שבנויה בתוך הבית לא חשיבי חלקו מקום לעצמו, דרק מחמת מצות סוכה עשה המחיצות, ואה"נ דאם הסוכה עומד משנה לשנה, או דינו כמו מחדר לחדר (מחסי"ק), וכן אם הסוכה בנויה בחצר או ברחוב סמוך וקרוב (גלי הפסק או"ח) להבית, כיון שיוצא ובא דרך מחיצות הבית שהם קבועים, כשיוצא ובא מסוכה לבית ומבית לסוכה ודאי חשיבי כחדר לחדר ולא כמפינה לפינה כמבואר להדיא במג"א (סק"ג).

ונראה פשוט דסברא זו דמחיצות הסוכה לא חשיבי הפסק כיון שאינן קבועות, זה דוקא כשהסוכה הוא בתוך הבית, ועל כן לגבי הבית שיש לה מחיצות קבועים בטלי מחיצות העראי של הסוכה להבית וכאילו אין כאן מחיצות סוכה, אבל אם הסוכה בנויה באמצע החצר, ומקדש בסוכה ואח"כ יוצא מהסוכה לתוך החצר כדי ליטול ידיו לנטילת ידים וחזור לסוכתו לסעוד סעודתו, בכה"ג ודאי חשיבי מחיצות הסוכה שינוי ממקומו, דכיון דאינן כאן מחיצות הבית שפיר חשיב מחיצות סוכתו רשות לעצמו, ועל ידי שיוצא ובא מן הסוכה הוי שינוי מקום.

אולם לפי מה שביארנו לעיל (אות ה') בסברת המשנה ברורה, דאם לא שהה אחר היציאה וחזור למקומו שקידש בה לא חשיבי הפסק וכו', יש לצדד שהוא הדין יציאה לצורך נטילת ידים הוי רק יציאה דרך עראי ולא חשיבי הפסק ושינוי מקום. אבל מכל מקום

לא חשיבי רואה מקומו ורק מטעם דמוקף מחיצות והוי חדר אחד מפינה לפינה לא חשיבי שינוי מקום (עי' אצל אגה"ס נועש"ט).

הפסק בשהייה

(ט) ומצינו עוד חומרא בדין קידוש במקום סעודה, דאפילו לא שינה מקומו בפועל, רק ששהה זמן מה בין הקידוש להסעודה במקומו שקידש, תו לא חשיבי קידוש במקום סעודה. ומקורו מדברי המהרי"ל שמו"א ברמ"א (סעיף ג'), ולמסקנת המג"א (סק"ה) אין צריך לחזור ולקדש בכהאי גוונא רק כשמצטרפין ב' דברים יחד, דהיינו א) דמתחלה על דעת כן קידש שיששה בין קידוש להסעודה ולא היה בדעתו לאכול לאלתר. ב) וגם שבפועל עשה כן, שאחר שקידש שהה זמן מה בין הקידוש להסעודה (ואפי' השהייה היתה מחמת אונס שאירע לו אחר הקידוש), אבל כל שהיה בדעתו בשעה שקידש לסעוד תיכף אחריו רק שאח"כ שהה אחר הקידוש (אפי' ברצון), או להיפך, שהיה בדעתו מתחלה שלא לאכול תיכף הסעודה, אבל שוב אחר הקידוש למעשה לא שהה רק אכל תיכף הסעודה, יצא בזה ידי חובת קידוש במקום סעודה, וביותר מזה דאפילו קידש על דעת שלא לאכול הסעודה עתה כלל, דבכה"ג אם היה עושה כמחשבתו ודאי דאינו יוצא ידי קידוש, מכל מקום אם אחר שקידש נמלך ואכל הסעודה, יצא, ואין דעתו מעכב כלל בדיעבד כל שעשה כהוגן.

ופשוט דכל דינים הנ"ל בין בשינוי מקום ובין בהפסק שהייה, הוא דוקא בלא שתה מן היין כדי שיעור שיהא נחשב קידוש במקום סעודה, כמו שמתבאר שיטת הגאונים בשו"ע סעיף ה', אבל אם שתה יין כשיעור הרי כבר יצא ידי חובת קידוש במקום סעודה.